రాళ్లూ - రత్నాలూ

"ఇప్పు డెలా ఉన్నానో చెప్పండి" అంటూ దగ్గరికి వచ్చిందామె.

నవ్వులు చిందే ముఖం, సొట్టలు పడుతున్న బుగ్గలూ ..ఇన్ని హంగులతో శ్రీదేవి కుందనపు బొమ్మలా కుమారస్వామి ఎదురుగా నిలబడింది. శంఖంవంటి ఆమె గళ సీమను అలంకరించివుండి దీపపుకాంతిలో తళతళలాడుతూ వెలుగులను చిమ్ముతున్న దొక కంఠ హారం... మరొక రెండుపేటల నైకిలుగొలుసు ఆమె వక్షస్థలాన్ని అంటి పెట్టుకుని వుంది. ఈ నగలతో ఆనాడు మరింత శోభాయమానంగా మనోహరంగా ఉన్న భార్య ఆకృతిని చూసి కుమారస్వామి ముగ్ధుడై ఉండవలసిందే. కాని అతడు ఎందుచేతనో ఖిన్నుడై విచారంతో తల దించుకున్నాడు.

శ్రీదేవి అతని గడ్డాన్ని మునివ్రేళ్ళతో పట్టుకుని పైకెత్తుతూ గోముగా "చూశారూ! చూశారూ! మీరలా తల దించుకుంటే నాకెంత బాధగా ఉంటుందో ఆలోచించారా?" అన్నది. తర్వాత అతనిపక్కనే కూర్చుని అతని తలను ఒళ్ళోకి తీసుకుంటూ "ఇవి గిల్టునగలనే కదూ మీ బాధ? మరేం చెయ్యగలం చెప్పండి! వీటికే పాతిక రూపాయలు ధారపోశాం. అన్నయ్య పెళ్ళి ఇలా అర్ధంతరంగా వచ్చింది కాబట్టి గాని... లేకపోతే ఈ దండగకూడా ఎందుకు? ఇలా చూడండి...పొద్దున్న ఎప్పుడో తిని వెళ్ళిన అన్నం...లేచి స్నానం చెయ్యండి ముందు... నేను కలిపి పెడతానుట... మీరేమో వేలు కొరక్కుండా తినాలిట...ఊఁ!" అన్నది.

అతడు లేచి కూర్చున్నాడు. శ్రీదేవి నీళ్ళు తోడేందుకు పెరటి

లోకి వెళ్లింది. కుమారస్వామి ఒకసారి నిట్టూర్చి అలాగే పరధ్యానంగా కూర్చున్నాడు. పిచ్చి శ్రీదేవి ! కాపురానికి వచ్చి నాలుగేళ్ళయినా ఒంటి మీద చిన్న మెత్తు నగ అయినా లేకుండా అలాగే ఉంది. పెళ్ళిలో ఆమె తండ్రి కూడా ఆమెకు నగలేమీ పెట్టలేదు .. రెండుజతల గాజులు మాత్రం ఉంటే తనకు ఉద్యోగం లేనన్నినాళ్ళూ గడవటంకోసం వాటిని తెగ నమ్ముకోవలసివచ్చింది. శ్రీదేవి తండ్రికి పెద్ద ఆడపిల్లలమీద ఉన్న మక్కువ అందరికన్నా చిన్నదయిన శ్రీదేవిమీద లేదు ! 'పుట్టగానే తల్లిని చంపిం'దని మాటి మాటికీ తిడుతూ ఆమెపట్ల అసహ్యభావాన్ని పెంచుకున్నాడాయన. వెదికి వెదికి కుమారస్వామివంటి చదువూ సంపాదనాలేని అసమర్థుడికి అంటగట్టి తనబాధ్యత ఒదిలి పోయిందనుకున్నాడు.

కుమారస్వామికి బంగారు దుకాణాల మధ్య ఉన్న 'ధర్మకాటా' దగ్గర ఉద్యోగం. ఉదయం తొమ్మిదిగంటలనుంచీ రాత్రి ఎనిమిది గంటల దాకా, లగ్నసరిరోజులయితే మరికాస్త పొద్దుపోయే దాకా అతడు 'ధర్మకాటా' ముందే కూర్చుని ఉండాలి... వెండివీ, బంగారువీ ఎన్నో రకాల వస్తువులు ఎంతెంతో విలువగలవి తూకంకోసం అతని దగ్గరికి వస్తాయి. అన్నింటినీ, చిన్నా పెద్దా అని లేకుండా ఓపికగా వెంట్రుకవాసి అయినా తేడా లేకుండా సున్నితపు త్రాసులో ఉంచి తూచి పంపిస్తాడు కుమారస్వామి.

శ్రీదేవి లోపలినుంచి వస్తూ "ఇంకా అలాగే కూర్చున్నారా ?.. లేవండి" అన్నది. కుమారస్వామి లేచి పెరట్లోకి వెళ్ళి, భార్య చెంత నిలబడి చెంబుతో నీళ్ళు అందిస్తూ ఉండగా స్నానంచేశాడు... తర్వాత వొళ్ళు తుడుచుకుని లుంగీచుట్టుకుని భోజనానికి కూర్చున్నాడు. అతని ముందు పింగాణీకంచంలో అన్నమూ, పచ్చడీ ఉన్నాయి. శ్రీదేవి కంచం దగ్గరికి లాక్కుని కలిపి ముద్దలు పెడుతూవుంటే ఆ పచ్చడి మెతుకులే అమృతోపమానంగా కనిపించాయి.

కుమారస్వామి తిండి ముగించి పెరట్లో మంచం వాల్చుకుని

పడుకున్నాడు. తర్వాత దాదాపు పదినిముషాలలో శ్రీదేవికూడా పని అంతా ముగించుకుని తలుపులన్నీ వేసి వచ్చింది. కుమారస్వామి పడుకునివున్న మంచంపక్కనే చాప పరుచుకుని కూర్చుంటూ 'వీటికి అసలు బంగారునగలకూ ఏమి తేడా ఉన్నట్టే కనబడదు కదండీ?" అని అడిగింది. కుమారస్వామి నవ్వి "భలేదానివే, అనుభవం ఉన్న వాళ్ళకు మొదటిచూపులోనే తెలిసిపోతుంది. ఏమీ తెలియనివారికి దాని అసలు సంగతి తెలియడం కష్టమే" అన్నాడు. "రేపు పెళ్ళిలో బయట పడకుండా ఉంటే అంతేచాలు..." అన్నది పడుకుంటూ...

ఆమె తర్వాత కొద్దినిముషాలలోనే నిద్రపోయింది. కుమారస్వామి వెన్నెలలో చంద్రబింబాన్ని ధిక్కరిస్తున్న భార్యముఖాన్ని చూస్తూ అలాగే పడుకున్నాడు. అతనికి దాదాపు పదిహేను రోజులక్రిందట జరిగిన విషయం గుర్తుకు వచ్చింది.

వారున్న ఇంటికి ఉత్తరదిశగా మేడలో జడ్జిగారొకాయన ఉన్నాడు. అయన భార్యకు నగలంటే విపరీతమైన అభిమానం...పిల్లలేమో లేరు... లంకంత ఆ ఇంట్లో భార్యాభర్తలిద్దరే ఉండేవారు. భర్త భోజనంచేసి కోర్టుకు వెళ్ళిపోయిన తర్వాత ఆమె కేమీ తోచేదికాదు. ఒక్కొక్కనాడు బంగారు దుకాణాలు చూసివద్దామని బుద్ధిపుట్టగానే నౌకరును కేక వేసి కారు సిద్ధంచేయించమని చెప్పి చేతికందినంత డబ్బు అందుకుని బజారుకు వెళ్ళిపోయేది. ఆమెకు తమ ఇంటిప్రక్కన చిన్నపూరింట్లో ఉన్న కుమారస్వామి దంపతులంటే అవ్యాజమైన అభిమానం. క్రొత్తగా బదిలీ అయి ఆ యింట్లో దిగిననాడే ఆమెను పక్క యింటి పెరటిలోకలనేతరంగుచీర కట్టుకుని లేడికళ్ళతో అమాయకమైన చూపులతో తనవైపు చూస్తున్న శ్రీదేవి ఆకర్షించింది. తర్వాత చాలాసార్లు మధ్యాహ్నంపూట ఏమీ తోచనప్పుడు వారిద్దరూ పెరటిగోడపక్కన చెట్టునీడలో నిలబడి కబుర్లు చెప్పుకునేవారు. శ్రీదేవికి ఆమెను చూస్తే ఆశ్చర్యంగా ఉండేది. ఆమె ధగధగలాడే రాళ్ళ ఆభరణాలు కొన్నాళ్ళూ, తళతళలాడే కేవలం బంగారువస్తువులుకొన్నాళ్ళూ ధరించేది. మొత్తానికి అన్నీ కళ్ళు జిగేలుమనిపించే నగలే...

ఒకనాడు సాయంకాలం జడ్జిగారి భార్య పెరటి గోడ మీది నుంచి శ్రీదేవిని పిలిచి "నేనిప్పుడే బంగారు దుకాణానికి వెళ్ళి వస్తున్నాను. మా వారికి ఒక ఉంగరం కొందామని వెళ్తాను. మీ ఆయన తూకంవేసేచోట కూర్చుని ఉన్నాడు. అతనికి అక్కడ ఉద్యోగమా?" అని అడిగింది.

శ్రీదేవి నుదుట పడుతున్న ముంగురులను పైకి తోసుకుంటూ "అవునట...నే నెప్పుడూ అక్కడికి వెళ్ళలేదు" అన్నది.

జడ్జిగారి భార్య నవ్వి "భలేపిల్లవే నువ్వు... రేపు నేను మళ్ళీ వెడుతున్నాను. మా వారికి ఆ ఉంగరం నచ్చలేదు. దాన్ని మార్చి మరొకటి తీసుకురావాలి... రేపు నువ్వు కూడా రా నాతోపాటు" అన్నది.

శ్రీదేవి అప్పు డేమీ మాట్లాడలేదుగాని రాత్రి కుమారస్వామి భోజనం చేస్తూవుండగా అతని అనుమతి లేకుండా వెళ్ళడ మెలాగా అని సందేహించింది. అలా చేస్తే అతనికి కోపం రావచ్చునేమో కూడా అందు వల్ల తీరా ఆమె బయలుదేరే సమయానికి 'రాను పొమ్మం'టే సరిపోతుంది లెమ్మనుకున్నది... కాని మర్నాడు మధ్యాహ్నం ఎండ పూరిగ వాటార కుండానే జడ్జిగారి భార్య జరజరమని శబ్దంచేసే పట్టుచీరె కట్టుకుని ముస్తాబై వచ్చి "ఏంపిల్లా? ఇంకా ఏం చేస్తున్నావు? త్వరగా బయలుదేరు. కారుకూడా సిద్ధంగా ఉంది" అన్నది. శ్రీదేవి చాప వేయబోయింది. ఆమె వారించి "ఇప్పుడు చాపలెందుకు వరుస్తావు? త్వరగా చీరె మార్చుకుని బయల్దేరు" అన్నది. శ్రీదేవి అనుమానిస్తూ "ఇప్పుడు నేనుకూడా ఎందుకు పిన్నిగారూ? మీరు వెళ్ళి రారాదూ? పైగా మావారికి ఏమీ చెప్పలేదు కూడా" అన్నది. ఆమె నవ్వి "అదా నీభయం? ఏం ఫరవాలేదులే... ఆ అబ్బాయేమీ కర్కోటకుడు కాడులే. ఊఁ! త్వరగా కానివ్వు..." అని తొందర చేసింది. శ్రీదేవికి తప్పలేదు ఆమె లోపలికి వెళ్ళి తాను కట్టు కునివున్న చీరనే మళ్ళీ సరిగా కట్టుకుని ముందుగదిలోకి వచ్చింది. ఆ పూరింటి నాలుగు మూలలూ చూస్తూ కూర్చున్న జడ్జిగారి భార్య శ్రీదేవి వైపు జాలికలిసిన చూపులతో చిత్రంగా చూసి లేచి బయలుదేరింది. ఇద్దరూ కారులో బంగారు దుకాణాలకు వెళ్ళారు. ఒక పెద్ద దుకాణం ముందు కారు ఆగగానే ఇద్దరూ దిగి ఒకవ్యక్తి దోవ చూపిస్తూవుండగా

లోపలికి నడిచారు. అది చాలా పెద్దదుకాణం. అద్దాల షోకేసులలో రక రకాలైన నగలు ఉన్నాయి. ఒక వైపు వెండివస్తువులు ఉన్నాయి. హాలులో ఎటుచూసినా తళతళలే. చూసేందుకు రెండుకళ్ళు చాలవని పించింది. వారు జడ్జీగారి భార్య రాగానే ఎంతో గౌరవంగా భక్తిశ్రద్ధ లతో ప్రవర్తించారు. ఆమె క్రిందటి రోజు కొన్న ఉంగరం తన భర్తకు నచ్చలేదని చెప్పి మిగిలిన రకాలు కూడా చూపించమన్నది. ఆమాట నోటినుంచి రావడమే తడవుగా డజన్లకొద్దీ ఉంగరాలున్న పెట్టెలు లెక్క లేనన్ని వారిముందు ఉంచబడ్డాయి. శ్రీదేవి కళ్ళు చెదిరిపోయాయి. అన్ని ఉంగరాలూ ధగధగలాడుతూ అద్భుతంగా ఉన్నాయి. అన్నీ నిగనిగ లాడుతూ కాంతులీనుతున్నాయి. వాటిలో ఒక్క ఉంగరాన్ని ఎన్నిక చెయ్యడ మెంత కష్టం? జడ్జిగారి భార్య మాత్రం ఆరితేరిన పరీక్షకురాలి వలె అన్నింటినీ పరిశీలించి చూసి ఒక ఉంగరాన్ని ఎన్నికచేసింది. దాన్ని ఒక కుర్రవాడు తీసుకొని ముందు నడుస్తూ ఉండగా ఇద్దరూ కొంచెం దూరంలోవున్న 'ధర్మకాటా' దగ్గరికి వెళ్ళారు... అది ఒక చిన్న గది... అక్కడ ఒకరిద్దరు మనుషులు తప్ప అప్పుడు మరెవరూ లేరు... గదిమూల గాలిచొర రానిచోట సున్నితపు త్రాసుముందు కూర్చుని ఉండి, జెర్రిపోతువంటి బంగారపు హారాన్ని తూకం వేస్తున్నాడు కుమారస్వామి. అతని పచ్చని నుదుట స్వేదబిందువులు ఉన్నాయి. రెండు, మూడు పొడుగాటి వెంట్రుకలు క్రాపులోనుంచి విడివడి నుదుట పడుతున్నాయి నిశ్చలుడైన యోగివలె అతడు సన్నని ముల్లువంక తదేకంగా చూస్తున్నాడు. శ్రీదేవి ఆసక్తితో చూస్తూ నుంచున్నది. ఆమెకు ఏమూలో కొంచెం భయంకూడా లేకపోలేదు. గుమ్మం పక్కగా ఒదిగి నుంచుని భర్త చూపులనుంచి తప్పించుకుంటే మంచిదనుకున్నది ఆమె. ఇంతలో తూకం నిర్ణయంచేసి చీటీమీద వేసి నగతోసహా అక్కడివారి కిచ్చి పంపించి అతడు ఉంగరాన్ని అందుకుంటూ జడ్జిగారి భార్యవంక చూసి గుర్తించి, "నిన్న నొక ఉంగరం తీసుకుపోయారుగా మీరు?" అన్నాడు. ఆమె నవ్వి "అవును. ఇది మరొకటి. మావారికి నిన్నటి ఉంగరం ఏమీ నచ్చలేదుట. అందుకని మళ్ళీ ఈ పూట వచ్చాము. అన్నట్టు ఇలా చూడు. ఈమనిషి యెవరో" అన్నది, శ్రీదేవిని ఇవతలికి

లాగుతూ. శ్రీదేవి ఇరుకునపడిపోయింది. ఆమె చీరెకొంగు పట్టి లాగడం వల్ల గుమ్మం పక్కనుంచి ఇవతలికి రాక తప్పలేదు. భయంతో ఆమెకు ముచ్చెమటలు పోశాయి. తడబడుతూ "నేను రాననే అన్నాను. ఒసేగానీ వీల్లేదని పట్టుబట్టి కూర్చుంటే రాక తప్పలేదు" అన్నది. కుమారస్వామి చిత్రంగా నవ్వి ఏమీ మాట్లాకుండా వెనుదిరిగి తనపనిలో లీనమైనాడు. ఆ ఉంగరాన్ని తూకంవేసి చీటీమీద వేసి ఆ కుర్రవాడిచేతి కిచ్చాడు. తర్వాత వారు ఇవతలికి వచ్చారు.

ఇంటికి వచ్చాక ఆపూట అంతా శ్రీదేవి వ్యాకులపాటుతోనే గడిపింది. పనిపాటలన్నీ పరధ్యానంగానే చేసింది. పొద్దుగూకగానే పనులన్నీ పూర్తిచేసుకుని తెల్లని చీరె రవికా తొడుక్కుని జడ్జీగారి భార్య పెరటిగోడమీదుగా అందించిన మల్లెచెండు తలలో ఉంచుకుని భర్త కోసం ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నది. ఆమెకు లోలోపల భయంగా ఉంది. చెప్పకుండా అలా ఇల్లు వదిలి వెళ్ళినందుకు అతనికి కోపం రావచ్చు... ఎనిమిదిగంటలు దాటినతర్వాత కుమారస్వామి పై పంచెతో నుదుటిమీద చెమట తుడుచుకుంటూ వాకిలి తడికె తొలగించుకుని లోపలికి వచ్చాడు. శ్రీదేవి నిశ్శబ్దంగా అతన్ని అనుసరించి ఇంట్లోకి వెళ్ళి పైపంచె చొక్కా అందుకున్నది. తర్వాత పెరట్లోకి వెళ్లి నీళ్ళతోడి ముందుగదిలోకి వచ్చి వినయంగా "స్నానానికి రండి" అని పిలుచుకువెళ్ళి నీళ్ళు సమపాళ్ళుగా ఉన్నాయో లేదోనని కాసిని చేతిమీద పోసుకుని చూసి చెంబుతో ముంచి అందించింది. అలా స్నానఘట్టం పూర్తికాగానే భోజనసమయంలో దగ్గర కూర్చుని ఉండి విసురుతూ శ్రద్ధగా అన్నీ కనుక్కుని వడ్డించింది. అతని భోజనం పూర్తికాగానే పెరట్లో మంచంవాల్చి నెమ్మదిగా 'కూర్చోండి' అని చెప్పి లోపలికి వెళ్ళింది. చిత్రమేమిటంటే కుమారస్వామి అంతవరకూ పల్లెత్తుమాట అయినా అడలేదు ఆమె ఆ మౌనం అంతా కోపంవల్లనే అని అనుకున్నది...తర్వాత తానుకూడా భోజనంచేసి తలుపులన్నీ వేసి వచ్చింది. నిండుజాబిల్లి పలుచని మబ్బులను లెక్క చెయ్యకుండా వెన్నెలవర్షం కురిపిస్తున్నది. చల్లని గాలి తెరలు తెరలుగా హాయిగా వీస్తున్నది. కుమారస్వామి కళ్ళుమూసుకుని వెల్లకిలా పడుకుని

ఉన్నాడు. శ్రీదేవి వెళ్ళి అతనిపక్కనే కూర్చున్నది. ఒక్కక్షణంసేపు ఊరుకుని తర్వాత ధైర్యం కూడగట్టుకుని నెమ్మదిగా "ఏమండీ, కోపమా?" అన్నది. అతడు కళ్లు తెరిచి ఒక్క క్షణం ఆమె ముఖంలోకి చూసి "ఎందుకూ ?" అని అడిగాడు. ఆమె తల వంచుకుంది. తర్వాత నెమ్మదిగా "మీకు ముందుగా చెప్పకుండా అలా... ఆమె వెంట వచ్చాననీ..." అన్నది. కుమారస్వామి నవ్వాడు. నవ్వుతూనే చేతులను ఆమె చుట్టూ వేసి "పిచ్చినాన్నా" అంటూ దగ్గరికి తీసుకున్నాడు. ఆమె ఏదో బరువు దింపినట్టు 'అమ్మయ్య' అనుకుని నిట్టూర్చింది... తర్వాత నవ్వుతూ ముక్కుమీద వేలువేసుకుని 'ఇక్కడా ఇవన్నీ ? తప్పుకదూ ? ఎవరైనా చూస్తే.' అన్నది. కుమారస్వామి చేతులు ఇవతలకు తీసుకుని, చుట్టూ చూసి "ఎవరున్నారిక్కడ ? ఆ చందమామ తప్ప..." అన్నాడు. ఆమె గలగల నవ్వింది.

ఇది జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్న కుమారస్వామి ఉలికిపడి చూశాడు. శ్రీదేవి నిద్రలో నవ్వుతున్నది...ఆమె కంఠసీమలో తళతళ మెరుస్తున్నది గిల్టు ఆభరణం...అతడు "వట్టి అప్రయోజకుణ్ణి" అనుకున్నాడు. తర్వాత అతనికి నిద్ర ముంచుకువచ్చింది.

* * *

రెండోనాడు ఉదయమే దంపతులిద్దరూ బయలుదేరి స్టేషనుకు వెళ్ళారు. కుమారస్వామి తమ ఇద్దరి దుస్తులనూ, ఒక చిన్న పెట్టెలో సర్దాడు. రైలురాగానే శ్రీదేవిని ఆ పెట్టెతోసహా ఆడవాళ్ళ పెట్టెలో ఎక్కించి, తాను వేరేచోట వెళ్ళికూర్చున్నాడు. శ్రీదేవి చుట్టూచూసింది. ఆమెకు ఎదురుగా కూర్చునివున్న స్త్రీకి ముప్పయేళ్లు ఉంటాయి. ఆమె పక్కనే చేతిసంచితో మరొక పాతికయేళ్ళ పడుచు కూర్చునివుంది. మొదటి ఆమెకు ఒక చేతినిండా గాజులూ, మెళ్ళో తళతళలాడే రాళ్ళ నెక్లెసూ, మరొక చేతికి బంగారు గొలుసు వేసిన వాచీ ఉన్నాయి. ఆమె చీర కొంగుతో విసురుకుంటూ "అబ్బబ్బ ? ఊపిరాడటంలేదు. రైలు కదిలితే కొద్దిగా గాలి ఆడుతుందేమో !" అన్నది. శ్రీదేవి ఏమీ మాట్లాడ లేదు. ఎదుటి ఆమె చూపులు శ్రీదేవి మెడలోవున్న నెక్లెస్‌మీదపడ్డాయి.

ఆమె పక్కన కూర్చున్న పడుచు మరీ నిర్ధనురాలేమో, ఆమె మెడలో మంగళ సూత్రాలు కూడా లేవు. ఒక పసుపు తాడు మాత్రం వుంది. ఆమె వీరిద్దరివంక తదేకంగా చూస్తున్నది.

రైలు ప్రయాణం సాగించగానే తెరలు తెరలుగా గాలి వీచటం ప్రారంభించింది. శ్రీదేవి ఎదురుగా కూర్చునివున్న ఆమె నగలలో రోజు రోజూకూ వస్తున్న మార్పులను వివరించటం ప్రారంభించింది. ఆమెకు తాను ధరించివున్న రాళ్ళహారం మీద మోజు పోయిందట. ఇప్పుడు శ్రీదేవి ధరించివున్న నెక్లెస్ వంటిదే అందరూ వాడుతున్నారట ఇలా శ్రీదేవి ఏమీ మాట్లాడకుండానే ఆమె ఉపన్యాసం ఇచ్చి ఉన్నట్టుండి "ఏదీ! ఆ నెక్లెస్ ఒక్కసారి ఇలా ఇవ్వు తల్లీ... చూసి ఇచ్చేస్తాను" అని అడిగింది. శ్రీదేవి నుదుట చెమట బిందువులు నిలిచాయి. ఆమె ఆందోళనలు అణుచుకుంటూ, నెమ్మదిగా మెళ్లోవున్న నెక్లెస్‌తీసి, ఎదుటి ఆమెకు అందించి మొహం తిప్పుకుని కిటికీలోనుంచి వేగంగా వెనక్కు వెళ్ళిపోతున్న టెలిగ్రాఫ్ స్తంభాల వంకా చెట్లవంకా చూస్తూ కూర్చున్నది... ఒక అరనిముషం ఒక యుగంలా గడిచాక' ఆమె శ్రీదేవిని చేత్తోతట్టి, పిలిచి, "ఇదుగో పెట్టుకో అమ్మా సింపుల్‌గా ఎంతో బావుంది... నేను కూడా ప్రస్తుతం వున్న దాన్ని మార్చి ఇలాంటిదే తీసుకుంటాను. ఈ రాళ్ళకు డబ్బు పొయ్యటం దండగ... కొనేటప్పుడు వదులూ, ఇరవైలూ చేసేరాళ్లు అమ్మేటప్పుడు నయాపైసా కూడా చెయ్యవు. అన్నట్టు ఇది ఎన్ని నవరసులు తల్లీ?" అన్నది. శ్రీదేవి నెక్లెస్ మెళ్ళో ఉంచుకుంటూ, వెంటనే "నాలుగున్నర అనుకుంటాను. అయినా నాకు వివరాలు సరిగా తెలియవు. మావారే తెచ్చారు." అన్నది. ఒంటిమీద చిన్న మెత్తు బంగారం అయినాలేని ఆ మూడో ఆమె శ్రద్ధగా వింటున్నది.

ఇంతలో బండి ఒక స్టేషనులో ఆగింది. సన్నగా, పొడుగ్గావుండి, మాసినపంచె, చొక్కా ధరించివున్న ఒక నడివయసు వ్యక్తివచ్చి, ఆ మూడో ఆమెదగ్గర సంచి అందుకున్నాడు. ఆమెలేచి దిగబోతూ శ్రీదేవి మెడవంక ఒకసారి చూసింది. శ్రీదేవి మనసు ఎవరో కెలికినట్టు బాధపడింది. ఆమె దిగిపోగానే కుమారస్వామి వచ్చి 'ఏమన్నా కావాలా?'అని

అడిగాడు. శ్రీదేవి తల అడ్డంగా ఊపింది, ఏమీ అక్కర్లేదన్నట్టు. అతడు మళ్ళా వెళ్ళిపోయాడు. ఎదుటి ఆమె ముచ్చటపడి, "మీఆయనేగా?" అని అడిగింది. 'అవు'నని తలవూపింది శ్రీదేవి... ఆమె ఇంకేమీ అడగలేదు.

* * *

స్టేషనులోదిగి దంపతులిద్దరూ నడక సాగించారు. ఇల్లు అరమైలు దూరం ఉంటుంది. కుమారస్వామి మొదట్లో 'నువ్వు నడవలేవు బండి మాట్లాడనా?' అని అడిగాడు. శ్రీదేవి "వద్దు. కాస్త దూరమేగా! నడిచి పోదాం. మళ్ళీ బండి కట్టుకుంటే ఏ అర్ధరూపాయో ఇచ్చుకోవాలి. చదివింపుకని తెచ్చిన పదిరూపాయలు తప్ప, మనకు మళ్ళీ చార్జీలకేగా డబ్బున్నదీ?" అన్నది.

ఇద్దరూ వెళ్ళేసరికి పెళ్ళియిల్లు హడావిడిగా వుంది. అందరూ ఏవేవో పనులమీద హడావిడిగా తిరుగుతున్నారు. పట్టుచీరెల జరజరలూ కాలి మట్టెల గణగణలూ, గాజుల గలగలలూ వీనులకు విందుగా వినవస్తున్నాయి. వరండాలో మేళం మోగుతున్నది. పిల్లలు అటూఇటూ గోలచేస్తూ తిరుగుతున్నారు.

వరండాదాటి ముందుగదిలోకి వెళ్ళగానే శ్రీదేవి పెద్ద అక్కగారు చూసి ఎత్తిపొడుపుగా "ఏంతల్లీ? పదిరోజులనాడు శుభలేఖవేస్తే తీరిగ్గా ముహూర్తం వేళకు వచ్చారా? అన్నది... శ్రీదేవి నవ్విందేగాని మారు పలకలేదు.

తండ్రిదగ్గరికి వెళ్ళి కనిపించగానే, ఆయన ఏమీ మాట్లాడకుండా తలఊపి, 'ఊఁ!' అని మాత్రం అన్నాడు. కుమారస్వామికి దాహంతో నాలిక పిడచగట్టుకునిపోతున్నది. అతడు వరండాలో చాపమీద కూర్చుని, చిన్నవదినగారిని పిలిచి "ఏమండీ వదినగారూ! కాసిని మంచినీళ్ళిప్పిస్తారా!" అని అడిగాడు. ఆమె విని లోపలికి వెళ్ళి ఆపని శ్రీదేవికే ఒప్పజెప్పింది. శ్రీదేవి మంచినీళ్ళు తెచ్చియిచ్చి పెట్టె తీసుకుని లోపలికి వెళ్ళింది.

తర్వాత ఆమె పెళ్ళికుమారుడి దగ్గరికివెళ్ళి, "ఏమిరా

అన్నయ్యా!" అని పలకరించింది. అతడు పక్కకు తిరిగి చూసి, "నువ్వా?..ఇప్పుడుటే రావటం: శుభలేఖ వేసి ఎన్నాళ్ళయింది? అంత తీరని ఉద్యోగం చేస్తున్నాడా మీ ఆయన?" అన్నాడు. శ్రీదేవి మనసులో కష్టపడినప్పటికీ, పైకిమాత్రం నవ్వి వెళ్ళిపోయింది.

కుమారస్వామి స్నానంచేసి ఉత్తరంవైపు వరండాలోకి వెళ్ళాడు. అక్కడ ఇంటి పెద్దఅల్లుళ్ళిద్దరూ కూర్చుని వున్నారు. పక్కన మరో ముగ్గురు బంధువులు కూడా ఉన్నారు. అందరూ ఖరీదైన పంచెలు లాల్చీలు ధరించివుండి ఖరీదైన సిగరెట్లు తాగుతున్నారు. కుమారస్వామి ఒకపక్కన నిశ్శబ్దంగా కూర్చుండిపోయాడు. పెద్ద అల్లుళ్ళిద్దరూ సంపన్నులు. వ్రేళ్ళకు ధగధగమెరిసే ఉంగరాలు పెట్టుకుని వున్నారు. ఒకాయన మెడలో సన్ననిగొలుసూ, పులిగోరూ వున్నాయి. వారిలో పెద్దఅల్లుడు మాత్రం కుమారస్వామిని గుర్తించి పలకరించాడు. రెండో ఆయనకు గుర్తురాక అడిగి తెలుసుకుని, "ఓహో అలాగా!" అన్నాడు.

తర్వాత అక్కడివారందరూ పేకలు తెప్పించి ఆడటం ప్రారంభించారు. కుమారస్వామి ఎన్నడూ పేకాట ఆడలేదు. దాన్ని గురించి అతనికి ఏమీ తెలియదుకూడా, ఆ ఆట చిత్రంగావుంది. రూపాయలు గల్లుగల్లుమని చేతులు మారుతున్నాయి.

ఆనాడు భోజనాలైన తర్వాత ఆడవాళ్ళందరూ విశ్రాంతిగా హాల్లో కూర్చునిఉండగా, ఒక విశేషం జరిగింది. శ్రీదేవి దూరపు మేనత్త ఒకామె "ఏమే! నీ మొగుడు ఇప్పుడేం చేస్తున్నాడు? ఏమైనా సంపాదన ఉందా లేదా?" అని అడిగింది. శ్రీదేవి ఏమి మాట్లాడలేదు. ఆమె పెద్ద అక్కగారు వెంటనే అందుకుని మెడపట్టనన్ని ఆభరణాలు ధరించివుండి, వాటిని సర్దుకుంటూ, "ఆఁ! అతనేమి సంపాయిస్తాడు! మొన్న వచ్చినప్పుడు కూడా చూశాంగా. చిన్న మెత్తు బంగారమయినా లేదు... తిండికి కూడా లోటు లేకుండా జరుగుతున్నదో లేదో అనుమానమే!" అన్నది. చిన్న అక్కగారు నవ్వుతూ శ్రీదేవివంక చూసి ఆశ్చర్యపోయింది. శ్రీదేవి భుజాలమీదుగా కప్పుకున్న పమిట కొంగు కొంచెంజారి మబ్బు తెరలనుండి విడివడిన చంద్రరేఖలా నెక్లెస్ ఆమె

కంటబడింది. ఆమె వెంటనే, "ఏదో చేయించాడే మరిదిగారూ..." అంటూ శ్రీదేవి మెడలోనుంచి ఆ నెక్లెసును ఇవతలకి తీసింది. దాని వెంటనే రెండు పేటల సైకిల్ గొలుసు కూడా ఇవతలకి వచ్చింది.

శ్రీదేవి నుదుటపట్టిన చెమటను పమిట కొంగుతో అద్దుకుంటూ, తలవంచుకుని కూర్చుండిపోయింది. కొన్ని క్షణాలు నిశ్శబ్దం ... అందరూ ఆ రెండు వస్తువులనూ చేతుల్లోకి తీసుకుని చూస్తూ తమకు తోచిన వ్యాఖ్యానాలు చేస్తున్నారు.

"ఇప్పుడు రాళ్ళ నగలు ఫ్యాషన్‌కాదు. ఇలాంటివే బావుంటాయి."

"నేనూ మామిడిపిందెల నెక్లెస్ తీసుకుందామనుకున్నాను. తీరా విచారిస్తే, మా ఊళ్లో చేసినవి తయారుగా లేవు..."

'సింపుల్‌గా వస్టుగా వుంది...'

మళ్ళీ ఒక్క క్షణం నిశ్శబ్దం. శ్రీదేవి మేనత్త ఆ నెక్లెసును, వెలుగుకు ఎదురుగావుంచి చూసి అననే అన్నది... "ఇదేమిటే అమ్మాయీ! ఇదేం బంగారమే... తేడా కనిపిస్తున్నదే."

శ్రీదేవి లేచి విసవిస లోపలికి వెళ్ళిపోయి, పక్క గదిలో తలుపు చాటున నుంచున్నది... అవతలివారి మాటలు వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి.

"ఇవి గోల్డుకవరింగ్ నగలేమోనే."

"నే నప్పుడే అనుకున్నాను. ఆ వాజమ్మ గురిగింజ ఎత్తు బంగారమయినా కొనగలడా?"

"అప్రయోజకుడు. ఏమీ లేకపోయినా నయమే. గిల్టునగలు కొని పెడతాడా?"

శ్రీదేవి గుడ్ల నీరుకుక్కుకుంటూ పెరటిలో నూతి వళ్లెంమీదికి వెళ్ళి నిలబడింది. ఒక ముసలామె అందర్నీ మందలించి "మీ కసలు బుద్ధుల్లేవు. వాళ్ళజోలి మీకెందుకు? ఇన్నాళ్ళూ వాళ్ళ ఆలనా పాలనా ఎవరైనా పట్టించుకున్నారు గనుకనా? పాపం, ఆ కుర్రవాడినంటున్నారు. మీరు ఒక వడ్లగింజఎత్తు బంగారం పెట్టారా దానికి ఎప్పుడన్నా? సిగ్గు లేకపోతేసరి..." అంటూ ఆ గిల్టు నగలను తీసుకుని శ్రీదేవి దగ్గరికి

వచ్చింది. ఆమె ఎవరో దూరపు బంధువు. ఆ క్షణంలో తల్లే అలా వచ్చిందనిపించి శ్రీదేవి ఆమె భుజంమీద తల వాల్చి, వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది. కుమారస్వామి మంచినీళ్ళకోసం వచ్చి, సంగతి తెలుసుకుని ముఖం కందగడ్డలా చేసుకుని మంచినీళ్ళు అడగకుండానే విసవిసా వరండాలోకి వెళ్ళిపోయాడు. శ్రీదేవి ఆ ముసలామె భుజంమీద తలవాల్చి, దుఃఖిస్తున్న దృశ్యం అతన్ని కదిలించివేసింది. అతడు 'ఉస్సు'రని నిట్టూరుస్తూ చాపమీద కూలబడ్డాడు.

పక్కవీధిలోనే ఆడపెళ్ళివారి ఇల్లు. ఆ రాత్రి పెళ్ళి అయిపోగానే కుమారస్వామి బయలుదేరి శ్రీదేవితో "నేను వెడుతున్నాను నువ్వు రెండు రోజులపాటు ఉంటావా?" అన్నాడు. ఆమె తల అడ్డంగాఊపి, "ఊహు! ఇక్కడ ఉండను. మిమ్మల్ని వదిలి అసలు ఉండలేను. ఇదరం పోదాం పదండి..." అన్నది. వాళ్ళిద్దరూ ప్రయాణమవుతున్నారని తెలిసి తండ్రి ఏమీ మాట్లాడకుండా ఒక చీరె, పంచెలచాపూ తెచ్చి, తాంబూలంతోసహా ఇద్దరికీ ఇచ్చాడు. శ్రీదేవికి కళ్ళవెంట నీళ్లు తిరిగాయి. 'ఇక ఇంతలోమళ్ళీ ఇక్కడికి రాబోయేదిలేదు...' అనుకుని ఆమె కన్నీళ్లు వత్తుకుంటూ దగ్గరలో నిలబడివున్న అన్నగారికిచెప్పి బయలుదేరింది. ఆమె అక్కలిద్దరూ అప్పుడక్కడ లేరు. ఆ ముసలామె వీధి గుమ్మందాకావచ్చి, గద్గద స్వరంతో "వెళ్ళిరాతల్లీ! వీళ్ళ సంగతి మనకు తెలియనిదేమున్నదీ? పశుప్రాయులు... నువ్వేమీ బాధపడకు..." అని సాగనంపింది.

* * *

ఆనాడు రాత్రి వెన్నెల పుచ్చపువ్వులావుంది. జాబిల్లి మబ్బుతెరలను చీల్చుకుంటూ బయటికివచ్చి, వెలుగులను కుమ్మరిస్తున్నది. కుమారస్వామి పెరటిపంచలో వెల్లకిలాపడుకొని ఉన్నాడు. కొన్ని నిముషాల తర్వాత శ్రీదేవి చేతిలో మంచినీళ్ళచెంబుతోవచ్చి, చెంబును గడపలో ఉంచి, భర్త పక్కనే కూర్చున్నది. అతడు ముఖం తిప్పుకున్నాడు. ఆమె "ఇటు చూడరూ? నామీద కోపమెందుకూ? నేనేం చేశాననీ?" అని అడిగింది. అతదేమీ మాట్లాడలేదు. ఆమె ఒక్కక్షణం ఆగి, తన మెడలో

వున్న గిల్టు నగలనుతీసి విసిరి దూరంగా పారేసింది "ఇప్పుడు నావంక తిరగండి" అన్నది అతన్ని తనవైపు తిప్పుకుంటూ. కుమారస్వామి రెండుచేతులతో ఆమెను దగ్గరికి తీసుకున్నాడు. శ్రీదేవికి అతని కళ్ళలో నీళ్ళు తగిలాయి. ఆమె చేతితో అతనికళ్ళు తుడుస్తూ, "ఛా తప్పుకదూ? వాళ్ళనుగురించి అసలు ఆలోచించకండి. ఈ నగలు గిల్టువయితే వాళ్ల మనుషులే గిల్టు మనుషులు... మీ అంత మంచి వారెక్కడైనా ఉంటారా? మీరు రత్నం... మిగిలినవాళ్లు రాళ్లు..." అన్నది.

(15-6-62 ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక)